

Francuska je usvojila potpunu zabranu acetamiprida – poslednjeg iz grupe neonikotinoida koji je bio odobren u EU.

Автор(и): Растителна заштита

Дата: 16.08.2025 Брой: 8/2025

Francuski predsednik Makron potpisao je zakon kojim se konačno zabranjuje ponovno uvođenje pesticida acetamiprida, za koji se tvrdi da je odgovoran za masovno ugibanje pčela, prenosi Franc 24. Aktivna suystanca acetamiprid slabi imuni sistem pčela i remeti njihovu reprodukciju, ali je štetan i za druge korisne vrste. Istovremeno, francuski poljoprivrednici suočavaju se sa ozbiljnim izazovom zaštite svojih useva od sve većeg broja štetočina poslednjih godina, tokom kojih je EU sprovodila politiku smanjenja upotrebe pesticida.

Zakon je objavljen u Službenom glasniku vlade 12.08 (utorak), nakon što je Ustavni savet, najviši sud u zemlji, poništio spornu odredbu o ponovnom uvođenju acetamiprida. Sud je naveo da insekticidi poznati kao neonikotinoidi predstavljaju "rizike po ljudsko zdravlje" i da su neustavni jer krše pravo na život u uravnoteženoj i zdravoj sredini, zagarantovano u Ekološkoj povelji zemlje.

Kritičari predloga zakona, usvojenog u julu od strane donjeg doma parlamenta, tvrde da je on na brzinu proglašen bez dovoljne rasprave. U početku je vlada nameravala da obnovi upotrebu pesticida kako bi pomogla poljoprivrednicima da kontrolišu sve veći broj štetočina, ali je više od dva miliona ljudi u Francuskoj potpisalo peticiju protiv toga, što je preokrenulo situaciju u korist pristalica zakona za ukidanje hemijske sustance. Glavni poljoprivrednički sindikat usprotivio se odluci suda i još jednom pozvao na njegovu reviziju u ime pravične konkurencije sa svojim evropskim kolegama, budući da se u drugim zemljama EU insekticid legalno primenjuje, mada pod određenim uslovima.

Nazivaju ga „ubojicom pčela“, ali je opasan i za druge insekte

Acetamiprid je sintetički insekticid razvijen 1980-ih i korišćen u poljoprivredi od 1990-ih, posebno u ratarskim usevima kao što su uljana repica i krompir, voćnjacima, vinogradarstvu i cvećarstvu. Kao i svi neonikotinoidi, deluje na nervni sistem insekata. Insekti oprašivači ne samo da se truju, već mnogi od njih trpe i dugotrajna oštećenja, kao što su poremećena orijentacija i reprodukcija. Acetamiprid je i kontaktni i sistemski insekticid, što znači da se hemikalija širi kroz biljno tkivo i da je unose i biljojedi insekti koji zapravo nisu štetočine.

Organizacije za zaštitu potrošača već dugo pozivaju na potpunu zabranu insekticida, čije je odobrenje u EU produženo do 2033. godine. Kontaminacija voća i povrća pesticidom porasla je više nego trostruko poslednjih godina, a prskanje se još više povećalo nakon zabrane drugih neonikotinoida, prema podacima nevladine organizacije Foodwatch iz 2023. Prema studiji, ostaci su pronađeni u 2,1% svih testiranih uzoraka hrane 2012. i u 7,4% 2021. godine. Slatke trešnje, tikvice, plavi patlidžan, spanać i paprike, zajedno sa jabučastim voćem (jabuke, kruške), koštičavim voćem (kajsije, trešnje, breskve), grožđem, bobicama, paradajzom, paprikom, krastavcima i zelenom salatam, često su bili kontaminirani.

Sprovedene su brojne naučne studije o uticaju upotrebe hemijske sustance na životnu sredinu i zdravlje. Nedavna studija Univerziteta u Hohenheimu u Štutgartu otkrila je da je acetamiprid više od 11.000 puta toksičniji za određene insekte nego što je navedeno propisanim testovima osetljivosti, na primer na pčele medarke. Serija eksperimenata na polju, u staklenicima i laboratoriji analizirala je efekte acetamiprida na različite stjenice. One su široko rasprostranjene i, pored oštećenja povrtarskih i voćarskih useva, predstavljaju i izvor hrane za ptice i beskičmenjake.

Zašto se poljoprivrednici u Francuskoj ne slažu sa odlukom Ustavnog saveta

Francuska je najveći proizvođač šećerne repe u EU, a usev je sve više pogođen virusnim bolestima koje prenose lisne vaši, koje su prenosioci različitih ekonomski značajnih bolesti.

U praksi, od 2018. godine francuskim proizvođačima nije dozvoljeno korišćenje acetamiprida, koji se koristi protiv lisnih vaši u šećernoj repi i koji je takođe dobra alternativa piretroidima, koji imaju visok rizik od razvoja rezistencije.

Acetamiprid je deo programa zaštite bilja drugih zemalja Evropske unije (EU), a njegove pristalice tvrde da je francuskim poljoprivrednicima potreban kako bi im pomogao da se takmiče sa svojim evropskim kolegama.

Istovremeno, u zemljama kao što je Nemačka, gde je proizvodnja šećerne i krmne repe takođe značajna, trenutno se u hitnim slučajevima primenjuje Uredba (EZ) br. 1107/2009, koja poljoprivrednicima dozvoljava korišćenje insekticida do 120 dana. Od proleća 2024. godine, poljoprivrednici tamo mogu koristiti sredstvo za zaštitu bilja i u uljanoj repici i krompiru, a voćari ga mogu koristiti u proizvodnji jabuka.

Situacija u Francuskoj pokazuje složene izazove regulacije pesticida, gde se sukobljavaju interesi poljoprivrednika, ekologa i naučnika. Rasprava oko acetamiprida pokazuje da odluka o odobrenju pesticida često zavisi od pažljivog balansiranja ekonomskih interesa sa rizicima po zdravlje i životnu sredinu.